

VIMMERBY LOKALEKONOMI-DAGAR 18e mars 2014, Lotta Hedström

SAMBAND; REFLEXIONER – och ett djärvt ”FRÖSLAG”!

♪*Ja, pengar har en egenhet, de växer ej i jord.
Nej, det som pengar växer av är människors kött och blod.
De är av papper och metall och saknar eget liv
Och därför måste människor dö i verkstäder och krig....*♪

Så lät en musikalisk känga mot KAPITAL-ismen och penningekonomin i proggmusiksvängen när jag var ung. En låt som bet sig fast i bakhuvudet både för orden och melodin.

I samma veva, 1980, gick jag tjugofyra år gammal på självförsörjningskursen i Skattungbyn på Mora Fhsk. Det gav helt livsavgörande insikter om grundläggande samband mellan ekologi och ekonomi, som jag litet hade på känn, men absolut behövde utveckla.

Dessutom gav det mycket *praktiska* färdigheter och frimodigheter. Visst var det bra med grunderna i knuttimring, avståndet mellan jordgubbsplantor, vattentemperaturen för ull-tovning och annat nyttigt. Men att våga FRÅGA FOLK OM HJÄLP när man inte själv kan eller är i nöd - var den i särklass viktigaste insikten under det härliga året.

Annorlunda uttryckt: jag insåg **det sociala kapitalets** absolut grundläggande värde.

Alltnog. På kursen kom jag också i kontakt med JAK, Jord -Arbete -Kapital, de tre klassiska produktionsfaktorerna, som gav namn åt en ekonomisk förening som samlade in och lånade ut medlemmarnas pengar *räntefritt*.

Året därpå gick jag med och är ännu stolt över mitt medlemsnummer: 336, när det idag är över 40 000 medlemmar i denna självhjälpsring. När storbankerna kanske snart kollapsar kommer JAK att bevisa sin behövlighet, tro mig. De håller sig numera med en medlemsbank, men har genom åren behållit tanken på ett *räntefritt och rättvist* samhälle och på att ett sunt KAPITAL ska stamma ur reala värden som JORD, dvs friska naturresurser och ur ARBETE, dvs nedlagd kärlek.

En av snickerilärarna på Skattungekursen hette Kjell Holmstrand och var en klurig kille som filade på det mesta, uppfann mycket och kunde mycket.

Han hade en helt galen idé som vi alla skrattade åt. Jag också. Nämligen att man skulle inrätta en lokal Orsa-valuta som var inbytesbar i lokalt producerad honung.

-Va'! Sååå dumt. Honungspengar!

Han sa att det skulle öka det lokalekonomiska flödet i trakten och gynna lokal produktion.....

Tiden gick och tankar på lokala valutor poppade allteftersom ändå upp litet varstans, som LETS och tyska försök.

Inte minst Totnes-pundet som är en central komponent i *Omställnings*-rörelsens evangelium, öppnade trettio år efteråt ögonen på många som inte tidigare kopplat pengarnas direkta inverkan på ekosystemet och koldioxidutsläppet.

Den omedvetna, skenande penning-regimen skapar ju faktiskt den skenande klimatförsämringen.

Växt har även insikten om binas absolut unika värde som eko-system-tjänsteproducenter, gjort. Eller på ett bättre språk; -vi börjar sakta men säkert förstå att de är *Livgivare* åt oss alla. En tredjedel av det vi äter är direkt beroende av deras ”pollinerings-tjänster”!

Einstein påstås ha sagt att om bina dör ut har mänskligheten fyra år på sig, innan de också dör....

Biodlarna säger att värdet omräknat i pengar av binas pollinerings-tjänst är långt över en miljard danska kronor. Jag tror det är mer.

Men nu börjar bina lägga av allt mer. I Europa har de minskat med 30% på tio år- visste ni det? I Kina får folk gå med små penslar och pollinera fruktträden och skapa detta **tjänstekapital**, som annars dessa små flitiga vänner skulle gjort alldeles gratis.

(Dvs om inte ordförande Mao i sin vishet och megalomani beordrat mass-slakt på alla småfåglar, som han ansåg åt upp säden för människorna under 70-talet. Något som i led efter led skapade en grav obalans i ekosystemen och om sista följd fick bina att dö ut.)

Nu har vi bland annat GMO som hotar dem

Som sagt har det på modernt ekonomiskt språk fått ett mindre poetiskt namn som allt fler börjar kunna stava sig igenom - ekosystemtjänster. Fler exempel är ostron som renar saltvatten, grusåsar som renar sötvatten, träd som absorberar koldioxid.

Ekosystemtjänster är ett abstraktare namn på allt det som Moder Jord och alla hennes små och stora hjälpare bjuder oss människor på.

Så vi kan **överleva**.

Dessa tjänster är ett **dynamiskt naturkapital** som inte ligger still och väntar på att brytas eller förbrukas, utan som är en aktivitet, något i ständig rörelse, en del i kretsloppetans dans.

Sedan 1980 har världen emellertid vidgat sig betydligt, inte bara i mitt lilla privata liv - världen har på 40 år **globaliserats** för oss alla.

Både *underifrån* genom ett växande medvetande om globala värden, klotets och mänsklighetens möjligheter och begränsningar,

och tyvärr även *uppifrån* genom kortsiktiga erövringar av de sista jungfruliga marknaderna, den sista remsan o-exploaterad jord och det anonymiserade globala kapitalets totala brist på lokal förankring och respekt för Modern.

På swahili är ordet för vita människor ”*Wasungu*”, dvs ”de (koloniserare) som irrar omkring och inte hittar hem”.

Representanter för global hemlöshet...

Det är för att klotet är runt som vi måst lära oss tänka i kretslopp, och sluta tänka i raka streck. Så allt kan cirkulera runt för oss alla. Alla platser är Centrum. Det finns ingen periferi.

Ingen början eller slut.

Och vi behöver enas om vad som är gemensamma och omistliga Värden på planeten.

Vad som är Värdeskapande och som ska vara grunden för en global ekonomi.

När jag gick volontärutbildningen på dåvarande SIDA:s Sandöskola lärde man sig att ”primitivare folk”, alltså de som vi skulle ut och bistå, hade en *cirkulär* tidsuppfattning istället för vår västerländska *linjära*. All tid kommer för dem tillbaka i en rytmisk årtids- och epokdans och därför står egentligen också allting stilla.

Vår stressframkallande rationalistiska tid rusar däremot blint på rakt framåt mot ett okänt mål **PIL** och inget kommer tillbaka.

Jag har rest rätt mycket mellan och botten och arbetat i alla väderstrecker och försökt få ihop de olika synsätten, värden, värderingar och livsstilarna runt denna vår ENDA JORD OCH VÅR ENDA materiella och mental RESURSBAS

Det gick bra, för jag var *trygg* i min identitet hemma och hade fått en trygg uppväxt. Jag hade helt enkelt en **lokal förankring**,

som bar mig ut i världen och kunde låta mig sammanfoga olika tankeelement.

En av de föreställningar jag tänkt mycket på är just detta med TIDEN. Den finns egentligen inte alls, bara Rörelse och Relationer mellan himlakroppar kan finnas.

Tiden är nog en spiral som både rör sig runt i cirkel, men även med ökande frekvens också i en viss *riktning* fast inuti en större spiral, i sig i en ännu större spiral....

Så kan gammal och ny tidsuppfattning mötas.

Tid är ett lika fiktivt värde som pengar... **Är tid kanske rentav pengar?**

Som belöningsystem vore i alla fall tid bättre, för de som materiellt sett är mätta.

- Varför ständigt bara kräva högre lön och ekonomiska förmåner, som i sin tur bara leder till mer *konsumtion* som gräver ut naturresursbasen, skapar hopplöst malplacerad materia, sk **avfall** i en *linjär produktionskedjas* trista slutpunkt.

-Varför inte kräva mer ledig tid?

Varför inte skapa en ekonomi som är baserad på tid, alltså en **TIDFAKTOR -EKONOMI!** Man får byta tjänster och varor mot andras tid eller mätt som nerlagd kärlek.

En **cirkulär tidsuppfattning och en cirkulär ekonomi** skulle passa en globalt begränsad och gemensam resursbas. En ekonomi som räknar in människans samspel, och vår Natur som ett värde – men bara till allra sist räknar pengarna.

Tillväxt av pengar som bara blir då en konsekvens, inte en orsak.

(Man kan ju inte fixa ekonomin, men man kan fixa *livsbetingelser* för djur, natur människa, fruktbar växt, rörelse och samspel.)

Först då kan pengar flöda för alla, men bara som ett slutresultat.

Och om det nu egentligen är *pengar* vi behöver. De saknar ju eget liv. Går inte att äta.

(På sin höjd att tapetsera med.)

Det språkliga ursprunget för både ekologi och ekonomi är *Oikos*- det grekiska ordet för Huset. Det hjälper oss se hur de hör ihop och att se ekonomin som HUSHållning.

En Ekonom som faktiskt får ihop alla dessa lösa delar till en begriplig helhet är Hazel Henderson. Hon med *win-win* tänkadet, ni vet. Så här beskriver hon vad ekonomi är.

Tårtan:

Tillbaka till det lokala. Det som är hemma och överblickbart.

Vårt hemmavarande, vår tillhörighet till platsen och jorden är det som gör oss mänskliga. Det fritt flytande kapitalet som inte känner av någon trofasthet till platsen, till orten till hembygden, skapar alienation och utsugning. Saknar vördnad för tradition och tid.

För att vara trygga och generösa måste vi höra hemma och vara trygga i en kultur. Huset. Hemma. Ha ett *Vi* på en Plats som är tryggt nog att göra oss nyfikna på ett *Dem*.

Förmå oss bjuda in och bjuda på.

Ett lokalsamhälle som förhoppningsvis lärt oss Livets lagar och vågar öppna för andra.

Jag tänker nu osökt på EU och det stundade EU-valet.

Inte så filosofiskt kanske, men väldigt reellt. Och väldigt jordbruksinriktat.

Fortfarande halva EU-budgeten, ni vet.

Bönderna i Sverige trodde på 90-talet att EU skulle befria dem från en njugg jordbrukspolitik och att den Inre Marknaden skulle ge fetare vinster. Egentligen handlade det om en samtidig avreglering och bidragsstyrning. EU skapade samtidigt en friare inre marknad - men behöll ändå styrning med sina hopplösa och ändlösa blanketter för feta offentliga bidrag.

Men på en icke-lokal basis. Handla, köpa och sälja ut till 600 miljoner innevånare/kund istället för bara kanske närområdet. Få mejerier men jättestora.

Hemmamarknaden framställdes som liten och unken.

”Gör si, sluta med att så, lägg i träda här, sätt fodermajs där. ”

En del klarade av blanketteriet och blev rikare, medan andra la av.

Monokulturer brer nu ut sig för världsmarknadsproduktion. Fossilberoende jättemaskiner sprider konstgödsel som kväver Östersjön här intill, och fyller hela grundvattenreservaren med vattenstörande Round up.

Samt frammanar kommersiella frö-regimer, som förbjuder lokala och gamla sorter och ger oss GMO på rask inmarsch.

Det var nog inte riktigt så någon hade tänkt sig den gyllene jordbrukspolitiken i EU. Hemma blev borta....

- Vad ser jag då för framtidslösning för **valutor, kapital och pengar**?

Är de **bytesmedel, värdemätare eller säljbara varor** i sig?

- Kanske *bitcoins kunde funka*?

Men nej- de fluktuerar ju beroende på hur många som finns uppkopplade på nätet för tillfället och lär befrämja kriminalitet och svarta börsen....

Den nya valutan, måste ha en förankring i Jorden och i nedlagt Arbete.

Eller återgång till gamla hederliga *Guldmyntfoten*? Njaeä - för svårt att tugga...

Valutan får inte heller vara för flyktiga som finansvalparnas knapptryckningar som med sina transnationella transaktionselektroner inte känner något ansvar.

Det ska dessutom ge oss **Verkligt Välstånd** och **Hållbar Hushållning**, samt främja **God och Rättvis handel** på alla nivåer plus **Lokal Självförsörjning och Global Resurshushållning**. Något som samtidigt är **Lokalt identifierbart men även Internationellt gångbart**;

- knäck den enkla nöten!

- Kanske t o m något i stil med *honungspengar*?

Något som står för Reella värden. Som skapar mat och skönhet. Bevarar arters och traditionernas mångfald.....

Hur skulle det funka om vi började handla med och använda *frön* som bytesmedel?

Räkna om valutorna i värdefulla användbara levande frön?

Små och lätta att bära med sig, varken stora och otympliga som koppardalern eller som inflationernas resväskor fyllda med smutsiga sedlar för enkla inköp.

Dyra fröer, sällsynta fröer, vardagliga bruksfröer.

Större volymer som spannmålsutsäde eller få exklusiva och exotiska fröer, eller kanske en trivial men populär blomsterlök? (Lök-varianten har ju faktiskt prövats i Holland på 1600 talet, men det var innan globaliseringen ställde allt på ända och innan tiden här blev linjär.)

Och en fördel till: grobarheten avtar, så det skulle inte löna sig att stoppa flödena med att samla dem på hög och försöka berika sig själv onödigtvis.

”Snuskigt rik” skulle man bara kunna bli på att använda sina förvärvade frön i trädgårdsland, skogar och på böljande fält.

Vänner : Ett djärvt ”frö-slag” är att pröva den idén igen, i den nya glokala spiraltiden.